

ZALECENIE RADY**z dnia 20 lipca 2020 r.****w sprawie krajowego programu reform Litwy na 2020 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Litwę programu stabilności na 2020 r.**

(2020/C 282/15)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 5 ust. 2,uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania ⁽²⁾, w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 17 grudnia 2019 r. Komisja przyjęła roczną strategię zrównoważonego wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2020 r. Uwzględniła ona w należytym stopniu Europejski filar praw socjalnych proklamowany przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. W dniu 17 grudnia 2019 r. na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania, w którym nie wskazała Litwy jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których przeprowadzona zostanie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro.
- (2) Sprawozdanie krajowe 2020 dotyczące Litwy zostało opublikowane w dniu 26 lutego 2020 r. Zawierało ono ocenę postępów Litwy w realizacji zaleceń dla tego kraju, przyjętych przez Radę w dniu 9 lipca 2019 r. ⁽³⁾ (zwanymi dalej „zaleceniami z 2019 r.”), działań następczych podjętych w związku z zaleceniami z poprzednich lat, a także postępów Litwy w realizacji jej krajowych celów w ramach strategii „Europa 2020”.
- (3) W dniu 11 marca 2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia oficjalnie uznała epidemię COVID-19 za globalną pandemię. Stanowi ona poważne zagrożenie w zakresie zdrowia publicznego dla obywateli, społeczeństw i gospodarek. Znacznie obciąża krajowe systemy ochrony zdrowia, zakłóca globalne łańcuchy dostaw, powoduje wahania na rynkach finansowych, wywołuje wstrząsy popytu konsumpcyjnego oraz negatywne efekty w różnych sektorach. Stwarza zagrożenie dla zatrudnienia i dochodów obywateli oraz dla działalności przedsiębiorstw. Spowodowała silny wstrząs gospodarczy, który już teraz wywołuje w Unii poważne konsekwencje. W dniu 13 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat wzywający do skoordynowanej reakcji gospodarczej na kryzys, obejmującej wszystkie podmioty na poziomie krajowym i unijnym.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ Dz.U. C 301 z 5.9.2019, s. 91.

- (4) Kilka państw członkowskich ogłosiło stan nadzwyczajny lub wprowadziło środki nadzwyczajne. Wszelkie tego typu środki powinny być ściśle proporcjonalne, konieczne, ograniczone w czasie i zgodne ze standardami europejskimi i międzynarodowymi. Powinny one podlegać nadzorowi demokratycznemu i niezależnej kontroli sądowej.
- (5) W dniu 20 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej w ramach paktu stabilności i wzrostu. Ogólna klauzula korekcyjna określona w art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 3, art. 9 ust. 1 i art. 10 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 oraz w art. 3 ust. 5 i art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1467/97⁽⁴⁾ ułatwia koordynację polityk budżetowych w czasie poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej. W swoim komunikacie z dnia 20 marca 2020 r. Komisja uznała, że w świetle spodziewanego poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej w związku z pandemią COVID-19 spełnione zostały warunki uruchomienia tej ogólnej klauzuli korekcyjnej, oraz zwróciła się do Rady o zatwierdzenie tego stwierdzenia. W dniu 23 marca 2020 r. ministrowie finansów państw członkowskich zgodzili się z oceną Komisji. Uzgodnili, że poważne pogorszenie koniunktury gospodarczej wymaga zdecydowanej, ambitnej i skoordynowanej reakcji. Uruchomienie ogólnej klauzuli korekcyjnej pozwala na czasowe odstępstwo od ścieżki dostosowawczej prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego, pod warunkiem że nie zagraża to stabilności fiskalnej w średnim okresie. W przypadku części naprawczej Rada może również zdecydować, na podstawie zalecenia Komisji, o przyjęciu zmienionego kursu polityki fiskalnej. Ogólna klauzula korekcyjna nie zawieszają procedur paktu stabilności i wzrostu. Pozwala ona państwom członkowskim na odstąpienie od wymogów budżetowych, które miałyby zastosowanie w normalnych warunkach, a jednocześnie umożliwia Komisji i Radzie wprowadzenie koniecznych środków koordynacji polityki w ramach paktu stabilności i wzrostu.
- (6) Potrzebne są stałe działania, aby ograniczyć i kontrolować rozprzestrzenianie się pandemii COVID-19, wzmocnić odporność krajowych systemów ochrony zdrowia, złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii za pomocą środków wspierających przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe oraz zapewnić odpowiednie warunki bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy w celu wznowienia działalności gospodarczej. Unia powinna w pełni wykorzystywać różne dostępne jej narzędzia, aby wspierać wysiłki państw członkowskich w tych obszarach. Jednocześnie państwa członkowskie i Unia powinny wspólnie przygotowywać środki konieczne do doprowadzenia do przywrócenia normalnego funkcjonowania naszych społeczeństw i gospodarek oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego, uwzględniając między innymi transformację ekologiczną i cyfrową oraz wyciągając wnioski z kryzysu.
- (7) Kryzys związany z COVID-19 uwypuklił elastyczność, jaką zapewnia rynek wewnętrzny, umożliwiając dostosowanie się do nadzwyczajnych sytuacji. Aby jednak zapewnić szybkie i sprawne przejście do etapu odbudowy gospodarki oraz przywrócenia swobodnego przepływu towarów, usług i pracowników, należy znieść środki wyjątkowe utrudniające normalne funkcjonowanie rynku wewnętrznego, gdy tylko przestaną one być konieczne. Obecny kryzys pokazał, że sektor ochrony zdrowia musi dysponować planami gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej. Kluczowymi elementami koniecznymi do opracowania szerszej zakrojonych planów gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej są między innymi ulepszone strategie zakupów, zdywersyfikowane łańcuchy dostaw oraz rezerwy strategiczne podstawowych produktów i materiałów.
- (8) Prawodawca Unii już znowelizował odpowiednie uregulowania, przyjmując rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460⁽⁵⁾ oraz (UE) 2020/558⁽⁶⁾, aby umożliwić państwom członkowskim uruchomienie wszystkich niewykorzystanych zasobów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu przeciwdziałania nadzwyczajnym skutkom pandemii COVID-19. Zmiany te zapewnią dodatkową elastyczność oraz uproszczą i usprawnią procedury. Aby zmniejszyć presję na przepływy środków pieniężnych, państwom członkowskim umożliwiono również skorzystanie w roku obrachunkowym 2020–2021 ze stopy współfinansowania z budżetu Unii w wysokości 100 %. Zachęca się Litwę do pełnego wykorzystania tych możliwości w celu wspierania najbardziej dotkniętych osób i sektorów.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich oraz w innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa) (Dz.U. L 99 z 31.3.2020, s. 5).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/558 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 i (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do szczególnych środków zapewniających wyjątkową elastyczność na potrzeby wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Dz.U. L 130 z 24.4.2020, s. 1).

- (9) Społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19 najprawdopodobniej będą rozkładać się na Litwie nierównomiernie w poszczególnych sektorach i regionach ze względu na różne modele specjalizacji. Grozi to pogłębieniem się dysproporcji na Litwie. Obecna sytuacja, która grozi również przejściowym cofnięciem procesu konwergencji między państwami członkowskimi, wymaga ukierunkowanych działań politycznych.
- (10) W dniu 15 maja 2020 r. Litwa przedłożyła krajowy program reform na 2020 r., a w dniu 30 kwietnia 2020 r. – program stabilności na 2020 r. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednocześnie ocenie.
- (11) Litwa jest obecnie objęta częścią zapobiegawczą paktu stabilności i wzrostu.
- (12) W programie stabilności na 2020 r. rząd planuje pogorszenie salda nominalnego z nadwyżki na poziomie 0,3 % produktu krajowego brutto (PKB) w 2019 r. w kierunku deficytu w wysokości 11,4 % PKB w 2020 r. Prognozuje się, że w 2021 r. deficyt obniży się do 3,9 % PKB. W programie stabilności na 2020 r. przewiduje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, po wzroście w 2019 r. do 36,3 % PKB, wzrośnie w 2020 r. do 50,6 %. Na perspektywy makroekonomiczne i fiskalne wpływa duża niepewność spowodowana pandemią COVID-19.
- (13) W odpowiedzi na pandemię COVID-19 oraz w ramach skoordynowanego unijnego podejścia Litwa przyjęła w odpowiednim czasie środki budżetowe mające na celu zwiększenie zdolności swojego systemu ochrony zdrowia, powstrzymanie pandemii oraz pomoc tym osobom i sektorom, które zostały szczególnie nią dotknięte. W programie stabilności na 2020 r. wskazano, że łączna wartość tych środków budżetowych wynosi 6,8 % PKB. Środki te obejmują odroczenia płatności podatków, dodatkowe środki na zakup środków medycznych oraz dotacje na utrzymanie zatrudnienia i świadczeń dla osób samozatrudnionych i pracowników dotkniętych pandemią COVID-19. Ponieważ przeprowadzona przez Komisję analiza opracowania i wdrożenia niektórych środków wskazuje na stosunkowo niewielkie potencjalne ich wykorzystanie, Komisja przyjęła, że wpływ środków rządowych na finanse publiczne jest mniejszy. Litwa zapowiedziała ponadto działania dyskrecjonalne, które wprawdzie nie mają bezpośredniego wpływu na budżet, ale przyczynią się do reagowania kryzysowego obejmującego wspieranie płynności przedsiębiorstw, i których wartość szacowana jest zgodnie z programem stabilności na 2020 r. na 3,8 % PKB. Środki te obejmują gwarancje kredytowe (2,9 % PKB). Ogólnie rzecz biorąc, działania podjęte przez Litwę są zgodne z wytycznymi określonymi w komunikacie Komisji z dnia 13 marca 2020 r. Pełne wdrożenie środków nadzwyczajnych i wspierających środków fiskalnych, a następnie przeorientowanie polityk fiskalnych na osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie, kiedy pozwolą na to warunki ekonomiczne, przyczyni się do ochrony stabilności fiskalnej w średnim terminie.
- (14) Według prognozy Komisji z wiosny 2020 r. przy założeniu niezmiennego kursu polityki saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych Litwy w 2020 r. wyniesie -6,9 % PKB, a w 2021 r. osiągnie -2,7 % PKB. Prognozuje się, że wskaźnik zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych w latach 2020 i 2021 utrzyma się poniżej poziomu 60 % PKB.
- (15) W dniu 20 maja 2020 r. Komisja opublikowała sprawozdanie sporządzone zgodnie z art. 126 ust. 3 Traktatu w związku z planowanym przekroczeniem przez Litwę w 2020 r. progu deficytu wynoszącego 3 % PKB. Ogólnie rzecz biorąc, analiza Komisji wskazuje, że kryterium deficytu określone w Traktacie i rozporządzeniu (WE) nr 1467/97 nie zostało spełnione.
- (16) Według prognozy Komisji z wiosny 2020 r. PKB Litwy obniży się o 8 %, a następnie w 2021 r. przewidywane jest szybkie ożywienie gospodarcze na poziomie 7,5 %. W dniu 16 marca, w celu zareagowania na epidemię COVID-19 i złagodzenia jej skutków gospodarczych, Litwa przedstawiła „Plan na rzecz stymulacji gospodarki i łagodzenia skutków rozprzestrzeniania się COVID-19”. Plan ten opiewa na kwotę 2,5 mld EUR, czyli 6,3 % produktu krajowego brutto (PKB), i uwzględnia kwotę do 500 mln EUR, czyli 1,3 % PKB, w celu zapewnienia niezbędnych środków na system ochrony zdrowia. Kolejne 500 mln EUR przeznaczono na ochronę miejsc pracy i dochodów. Potencjał funduszy w zakresie gwarancji państwowych zwiększono o 500 mln EUR oraz zatwierdzono dodatkowe gwarancje państwowe w wysokości do 500 mln EUR celem ożywienia gospodarki. W kwietniu Komisja zatwierdziła szereg programów pomocy oferowanych przez Litwę mających na celu wsparcie litewskiej gospodarki w kontekście epidemii COVID-19. Celem tych programów jest pomoc przedsiębiorstwom w zaspokojeniu natychmiastowych potrzeb w zakresie kapitału obrotowego i kontynuowaniu działalności w czasie trwania pandemii i po jej ustaniu. Ponadto Bank Litwy złagodził niektóre wymogi kapitałowe obowiązujące banki komercyjne, aby umożliwić im zwiększenie akcji kredytowej na rzecz gospodarki realnej.

- (17) Wyniki w obszarze zdrowia na Litwie stale pozostają w tyle za wynikami w innych państwach członkowskich, częściowo ze względu na niezadowalającą wydajność systemu ochrony zdrowia, który jest niedofinansowany. Obecna pandemia sprawiła, że system znalazł się pod dodatkową presją, i uwidoczniła dalsze wyzwania strukturalne, do których należą powolne postępy w zakresie poprawy jakości usług, niedoinwestowanie podstawowej opieki zdrowotnej i brak postępów w udoskonalaniu sieci szpitali, aby zwiększyć efektywność ich działania i sprawność reagowania na potrzeby. Kryzys związany z COVID-19 ujawnia też nierówności w zakresie zdrowia związane z niedoborami personelu i niedopasowaniem geograficznym usług i potrzeb. Litwa musi uruchomić zasoby niezbędne do przezwyciężenia obecnego kryzysu, a w przyszłości zwiększyć odporność swoich systemów ochrony zdrowia. O ile podejmowane działania doraźne skupiają się na wzmacnianiu zdolności w zakresie personelu medycznego, kluczowych środków medycznych i sprzętu medycznego, aby ratować życie w czasie pandemii, należy zwiększyć skalę inwestycji długoterminowych w celu poprawy odporności systemu ochrony zdrowia, tak aby mógł on zachować zdolność działania, wrócić do optymalnej wydajności i być przygotowanym na nowe wstrząsy. Będzie to wymagać przeznaczenia wystarczających zasobów na poprawę dostępności, wydajności i jakości systemu ochrony zdrowia, aby mógł on lepiej reagować na wyzwania związane z rosnącą liczbą przypadków chorób przewlekłych, starzeniem się i utrzymującymi się nierównościami w zakresie zdrowia. Główną rolę w tym zakresie odgrywa podstawowa opieka zdrowotna i rozwój e-zdrowia. Litwa powinna również zapewnić, aby nie zniweczono ostatnio osiągniętej poprawy w zakresie przystępności cenowej opieki zdrowotnej. Ponadto przyszła odporność będzie wymagała również zwiększenia zdolności systemu do ograniczania niezdrowego trybu życia (jednego z pozostałych ważnych czynników będących przyczyną niezadowalającego stanu zdrowia społeczeństwa na Litwie) oraz zwiększenia wysiłków na rzecz przygotowania sektora opieki długoterminowej do radzenia sobie ze starzeniem się społeczeństwa.
- (18) Przed pandemią COVID-19 uczestnictwo w rynku pracy było wysokie, a bezrobocie — niskie, wraz z kryzysem pojawiły się jednak nowe wyzwania. Przy pomocy finansowania unijnego Litwa wdrożyła rozwiązania w zakresie pracy w zmniejszonym wymiarze czasu w celu złagodzenia wpływu pandemii na rynek pracy oraz wprowadziła szereg innych środków mających na celu złagodzenie negatywnych skutków pandemii dla przedsiębiorstw i osób samozatrudnionych. Przed kryzysem zakres stosowania środków aktywnej polityki rynku pracy malał, a uczestnictwo w uczeniu się dorosłych utrzymywało się na niskim poziomie. Jednak aby pomóc bezrobotnym w jak najszybszym powrocie na rynek pracy i zapewnić w trwały sposób skuteczne wsparcie po zakończeniu etapu odbudowy konieczne będzie zwiększenie zakresu stosowania i wystarczające finansowanie środków aktywnej polityki rynku pracy oraz innych środków mających na celu zmianę i podnoszenie kwalifikacji pracowników. Wzmocnienie zdolności partnerów społecznych jest ważne, aby zapewnić ich znaczne i terminowe zaangażowanie w opracowywanie procesu wyjścia z kryzysu i odbudowy gospodarki.
- (19) Przed kryzysem podejmowano wprawdzie kroki w celu rozwiązania problemu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym, na przykład przez podniesienie powszechnych świadczeń na dzieci i świadczeń emerytalnych, ubóstwo i nierówności dochodowe należą nadal do najwyższych w Unii. Wydatki publiczne Litwy na ochronę socjalną są stosunkowo niskie, niski jest też wpływ transferów socjalnych na ograniczanie ubóstwa, który na tablicy wskaźników społecznych będących podstawą Europejskiego filaru praw socjalnych został określony jako krytyczny. Niska progresywność i zdolność redystrybucji systemu podatkowego i systemu świadczeń ogranicza zdolność kraju do finansowania dóbr i usług publicznych oraz do ograniczenia ubóstwa i nierówności dochodowych. Prawdopodobne jest, że negatywny wpływ pandemii COVID-19 na zatrudnienie i dochody gospodarstw domowych pogorszy te problemy w perspektywie średniookresowej. W celu zapewnienia, aby sytuacja osób najbardziej dotkniętych pandemią nie pogorszyła się, konieczne mogą się być środki tymczasowe, takie jak zmiana zasad kwalifikowalności, kwot i okresu przysługiwania niektórych świadczeń. Należy rozszerzyć siatkę bezpieczeństwa socjalnego tak, aby obejmowała ona wsparciem wszystkie grupy, w tym osoby samozatrudnione, pracowników nietypowych i osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji. Należy zwiększyć świadczenie podstawowych usług społecznych i zaspokajanie potrzeb w zakresie mieszkań socjalnych, aby wspierać osoby znajdujące się w potrzebie.
- (20) Pomoc na utrzymanie płynności finansowej dla przedsiębiorstw w drodze pożyczek i gwarancji sektora publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), jest niezwykle ważna, jednak dystrybucja wsparcia płynności dla przedsiębiorstw musi być skutecznie i szybko wdrażana przez pośredników, a warunki udzielania pożyczek muszą uwzględniać sytuację kryzysową. W procesie opracowywania i realizacji tych działań należy wziąć pod uwagę odporność sektora bankowego. Do poprawy przepływu środków pieniężnych MŚP może również przyczynić się umożliwienie odroczenia płatności podatków i składek na ubezpieczenia społeczne oraz przyspieszenie płatności umownych przez organy publiczne. Nowo utworzone przedsiębiorstwa typu *start-up* i *scale-up* mogą wymagać szczególnego wsparcia, np. w postaci udziałów kapitałowych wnoszonych przez instytucje publiczne oraz zachęt dla funduszy *venture capital* do zwiększenia inwestycji w tego typu przedsiębiorstwa. Należy kontynuować wysiłki na rzecz ograniczenia niepotrzebnych obciążeń regulacyjnych i administracyjnych oraz zapewnić obywatelom i przedsiębiorstwom dostęp do wydajnych cyfrowych usług publicznych.

- (21) Litwa powinna zapewnić, by środki wpierające odbudowę gospodarki były przyszłościowe i sprzyjały transformacji cyfrowej i transformacji ekologicznej, które wiążą się z licznymi wyzwaniami. Jeżeli chodzi o transformację cyfrową, poziom umiejętności cyfrowych na Litwie jest poniżej średniej unijnej, a MŚP zgłaszają znaczne trudności w obsadzeniu wolnych stanowisk w dziedzinie ICT. O ile stopień wdrożenia technologii światłowodowej przewyższa średnią unijną, zarówno w obszarach miejskich, jak i wiejskich, to zasięg stałych sieci szerokopasmowych i ich wykorzystanie pozostają na bardzo niskim poziomie i utrzymują się w tym zakresie duże dysproporcje między miastami a obszarami wiejskimi.
- (22) W celu wspierania odbudowy gospodarki ważne będzie przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych i promowanie inwestycji prywatnych, m.in. w drodze odpowiednich reform. W odniesieniu do transformacji ekologicznej łączny poziom emisji gazów cieplarnianych na Litwie pozostaje zasadniczo niezmienny od 2010 r. Produktywność zasobów na Litwie jest jedną z najniższych w Unii, a wskaźnik wykorzystania materiałów w obiegu zamkniętym (wtórnym) jest znacznie poniżej średniej unijnej. Zgodnie z krajowym planem Litwy w dziedzinie energii i klimatu, do dekarbonizacji gospodarki w znacznym stopniu przyczyniłaby się: poprawa charakterystyki energetycznej budynków dzięki rozwiązaniom w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, modernizacja systemów grzewczych i poprawa zrównoważoności sektora transportowego. Ukierunkowane inwestycje publiczne i prywatne, mające na celu rozwiązanie tych oraz innych problemów mających znaczne skutki dla środowiska i zdrowia, mogą wspierać wzrost i odporność oraz pomóc w zapewnieniu trwałego wyjścia z kryzysu. Inwestycje, które już zostały zaplanowane, umożliwiają szybką identyfikację projektów, które mogą być zrealizowane na początku okresu programowania i przyczynić się do odbudowy gospodarki, na przykład projektów w zakresie renowacji budynków oraz energii ze źródeł odnawialnych. Prace przygotowawcze dotyczące średniookresowych środków naprawczych mogą opierać się na krajowych planach państw członkowskich w dziedzinie energii i klimatu, wykazie projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz planach rozwoju infrastruktury. Ponadto kluczowymi priorytetami inwestycyjnymi Litwy są projekt *Rail Baltica* i projekty w zakresie energetycznych połączeń międzysystemowych, których celem jest poprawa bezpieczeństwa i integracji z unijnym rynkiem wewnętrznym. Programowanie przewidzianego we wniosku Komisji Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji na lata 2021–2027 mogłoby pomóc Litwie sprostać niektórym wyzwaniom związanym z przejściem na gospodarkę neutralną dla klimatu, w szczególności na terytoriach objętych załącznikiem D do sprawozdania krajowego na 2020 r. Pozwoliłoby to Litwie optymalnie wykorzystać ten fundusz.
- (23) Podczas gdy zalecenia zawarte w niniejszym zaleceniu (zwane dalej „zaleceniami z 2020 r.”) koncentrują się na łagodzeniu społeczno-gospodarczych skutków pandemii COVID-19 i ułatwianiu odbudowy gospodarki, zalecenia z 2019 r. obejmowały również reformy, które są niezbędne do podjęcia średnio- i długoterminowych wyzwań strukturalnych. Zalecenia z 2019 r. pozostają aktualne i będą nadal monitorowane w ramach kolejnego europejskiego semestru w przyszłym roku. Obejmuje to zalecenia z 2019 r. dotyczące polityk gospodarczych związanych z inwestycjami. Wszystkie zalecenia z 2019 r. powinny być uwzględniane przy strategicznym programowaniu finansowania w ramach polityki spójności w okresie po 2020 r., w tym na potrzeby środków łączących i strategii wyjścia wdrażanych w odpowiedzi na obecny kryzys.
- (24) Europejski semestr zapewnia ramy stałej koordynacji polityki gospodarczej i zatrudnienia w Unii, co może przyczynić się do osiągnięcia gospodarki zrównoważonej. W swoich krajowych programach reform na 2020 r. państwa członkowskie podsumowały postępy w realizacji określonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych celów zrównoważonego rozwoju. Poprzez zapewnienie pełnej realizacji zaleceń z 2020 r. Litwa przyczyni się do postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju oraz do wspólnych wysiłków na rzecz zapewnienia konkurencyjnej zrównoważoności w Unii.
- (25) Zasadnicze znaczenie dla szybkiego zniwelowania skutków gospodarczych pandemii COVID-19 ma ścisła koordynacja między gospodarkami w unii gospodarczej i walutowej. Jako państwo członkowskie, którego walutą jest euro, Litwa powinna – uwzględniając wskazówki polityczne Eurogrupy – zapewnić, aby jej polityka była spójna z zaleceniami dla strefy euro na 2020 r. i skoordynowana z polityką innych państw członkowskich, których walutą jest euro.
- (26) W ramach europejskiego semestru 2020 Komisja przeprowadziła wszechstronną analizę polityki gospodarczej Litwy, a następnie opublikowała ją w sprawozdaniu krajowym 2020. Komisja oceniła również program stabilności na 2020 r. i krajowy program reform na 2020 r. oraz działania następcze podjęte w odpowiedzi na zalecenia skierowane do Litwy w poprzednich latach. Komisja wzięła pod uwagę nie tylko ich znaczenie dla stabilnej polityki fiskalnej i społeczno-gospodarczej na Litwie, ale także ich zgodność z unijnymi przepisami i wytycznymi, ze względu na konieczność wzmocnienia ogólnego zarządzania gospodarczego w Unii przez wnoszenie opracowanego na szczelnie unijnym wkładzie w przyszłe decyzje krajowe.

- (27) W świetle niniejszej oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2020 r., a jej opinia ⁽⁷⁾ znajduje odzwierciedlenie w szczególności w zaleceniu 1 poniżej,

NINIEJSZYM ZALECA Litwie w latach 2020 i 2021:

1. Podjęcie wszelkich działań, zgodnie z ogólną klauzulą korekcyjną w ramach paktu stabilności i wzrostu, niezbędnych do skutecznego zaradzenia pandemii COVID-19 i do wspomoczenia gospodarki, a następnie wsparcia jej odbudowy. Gdy pozwolą na to warunki ekonomiczne – prowadzenie polityk fiskalnych mających na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie i zapewnienie długookresowej zdolności do obsługi długu, przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji. Wzmocnienie odporności systemu ochrony zdrowia, w tym przez uruchomienie odpowiednich środków finansowych i rozwiązanie problemu niedoboru personelu służby zdrowia i kluczowych produktów medycznych. Poprawę dostępności i jakości usług zdrowotnych.
2. Łagodzenie wpływu kryzysu związanego z COVID-19 na zatrudnienie. Zwiększenie finansowania i zasięgu środków aktywnej polityki rynku pracy oraz promowanie umiejętności. Zapewnienie odpowiedniego zakresu i adekwatności siatki bezpieczeństwa socjalnego oraz poprawę skuteczności systemu podatkowego i systemu świadczeń w celu ochrony przed ubóstwem.
3. Wspieranie płynności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP oraz sektorów zorientowanych na wywóz. Przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych i promowanie inwestycji prywatnych, aby wspierać odbudowę gospodarki. Skoncentrowanie inwestycji na transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej, w szczególności na zasięgu i wykorzystaniu dostępu szerokopasmowego o bardzo wysokiej przepustowości, na czystym i efektywnym wytwarzaniu i wykorzystaniu energii oraz zrównoważonym transporcie. Promowanie innowacji technologicznej w MŚP.

Sporządzono w Brukseli dnia 20 lipca 2020 r.

W imieniu Rady
J. KLOECKNER
Przewodnicząca

⁽⁷⁾ Na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97.